

Comentariul operei Fratii Jderi scrisa de Mihail Sadoveanu-a treia parte

Intriga se tese mai ales in jurul tentativei nereusite a lui Gogolea Pogonat de a-l rapi pe Catalan, calul lui Stefan. Armasarul domnesc are insusiri magice. In el este concentrata puterea voievodului.

Ionut este chemat in slujba domneasca si in prima sa calatorie la Suceava este insotit de fratele sau, vistiernicul Cristea, si de frumoasa Candachia, sotia acestuia.

Arhimandritul Amfilohie si parintele Timotei sunt dascali vestiti, de la care Ionut are de invatat. Numit Bildungsroman, Ucenicia lui Ionut este deocamdata un roman al inocentei. Candoarea tanarului erou este reliefata mereu de catre Nechifor Caliman, care il numeste "manz". Tanarul cunoaste si prima criza erotica.

Dragostea pentru jupanita Nasta, de la Ionaseni, il determina sa tradeze fratia de cruce cu Alexandrel-Voda, fiul lui Stefan cel Mare. Are prilejul sa-si treaca examenul de osten adevarat, prin lupta vitejeasca cu dusmanii lui Voda, salvand viata fiului domnesc. Ionut dovedeste ca este format ca osten in timpul luptei contra tatarilor, cand il ajuta pe Simion sa captureze pe fiul lui Maniac Han.

Inainte de a intra in planul realitatii evenimentiale, incursiunea tatarilor si biruinta asupra lor este anticipata prin prevestiri miraculoase, se desfasoara mai intai la nivel mitic, ca in vechile epopei: "Stand sfantul mucenic ca o paza in acea lumina a vazduhului, i s-au aratat mariei sale Stefan hoardele impungand in tara (...) Atuncea iar s-a miscat ostenul lui Hristos, Ioan, aratand cu bratul semn de inchidere in urma nohailor".

Plecarea lui Ionut la Chilia, insotit de slujitorul sau Gheorghe Botezatu Tatarul, are drept scop recuperarea jupanitei Nasta. Evadarea necugetata din cadrul familial este pana la urma o calatorie cognitiva - tema epopeica. De fapt, aventurile lui Ionut au si un caracter initiatic. In romantul educativ, confruntarea cu pericolul si victoria asupra personajului infernal este o conditie finala pentru formarea eroului. Un astfel de dragon invins de Ionut este Suleiman Beg. "Forma completa a romantului expeditiei este tema uciderii balaurului" (Northrop Frye).

Volumul I este un roman al cunoasterii primitive, empirice. Intocmai ca in basmele romanesti, oamenii cred in existenta cailor nazdravani cum ar fi Catalan, care totusi refuza "tabla cu jaratic" cand Ionut i-o pune inainte. Ilisافتa evoca cu spaima vedenia cumplita a baiatului lui Todiras Arama: "Din acele neguri s-a ales o apa; din acea apa a iesit o aratare cu par despletit si cu gheare". Tot ea il afuma pe Ionut in somn cu par de lup si este convinsa ca destinul omului depinde de un urs mitic care "are randuiala sa umble si sa lucreze pentru omul lui". Volumul urmator este romanul cunoasterii magice, iar ultimul - al cunoasterii rationale.